

Nunat Avannarliit suleqatigiinnerat pillugu nassuiaat 2017

(Peqqissutsimut Nunanullu Avannarlernut Suleqateqarnermut Naalakkersuisoq).

Saqqummiuussisut

Aqagu ulloq 27. oktober tassaassaaq naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissutip ukiunik ataasinnguina, taannalu Naalakkersuisut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini sinniisutut sulininnut tunngavissiisuvoq. Nuannaarutigalugu paasivara nunanut allannut politikkitta tamatuma ilaanut soqutiginninnera aamma Naalakkersuisuni ilaasortaqaatinnit taama isigineqarmat. Tamatumunnga ullumi maani oqallisisassatsinni nassuiaat takisooq 50 sinnerlugit quppernilik takussutissaavoq.

Ministerit ataatsimiinnerini politikikkut oqallittarnissanut amerlanerusunut ukiut kingulliit ingerlaneranni Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini sulineq annertuumik allannguiffiusimavoq. Tamatuma ministerit siunnersuisooqatigiini ataasiakkaani sulianik samminnilluni suleqatigiinneq annikinnerulersissimangilaa. Uatsinnut tunngatillugu taman-na peqataanitsinnut iluaqutaasimaqaaq, maanna periarfissinneqaratta ministerit ataatsimiinnerisa nalaanni oqalutseqartarnissatsinnut. Tamanna norskinik svenskinillu suleqatitsinnik oqalliseqateqarnissamut annertuumik kinguneqarsimavoq.

Suleqatigiinnermut ministerit Norge-mi aasaanerani ataatsimiinneranni, Nuugaatsiami ulersuarnerup kinguninngua pisumi, assut nuannerpoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini tamanit tapersersuiniarneq ersoqataajumanerlu ersersinneqartoq takullugu.

Suleqatigiinnermut ministerit pisarnejq malillugu arlalinnik suliaqartarput Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa katersuunneranni saqqummiuttakkaminnik. Immikkoortut pingasut immikkut taajumavakka.

Siulleg tassaavoq ministerit siunnersuisooqatigiit siunnersuutaat issittumi suleqatigiinnissamut pilersaarut 2018-mit 2022-mut ingerlasoq. Aappaat tassaavoq meeqqat inuusuttullu pillugit nalunaarusiaq, kingullertullu nuarsuami anguniagassanik 17-nik imaqartup FN-ip 2030-mut imminut nappassinnaasumik ministerit siunnersuisooqatigiit malitseqartitsinissaat.

Anguniakkat ilaatigut tassaapput innuttaasut eqqissisimasumik, peqqinnartumik atugassaqartitaallutik, peqqinnartumik inissaqartitaallutik, peqqinnartumik nerisassaqartinneqarnissaat avatangiisinilu akuutissanik mingutsinneqanngitsumi pitsaasumik peqqissuseqarnissaat aallaavigalugit inuuneqarnissaasa qanoq qulakkeerneqarnissaat. Tassunga atatillugu killiligaanani oqaaseqarsinnaatitaaneq, naligiisitaaneq, tamat oqartussaaqataaffigisaannik nunaqarnissaq ileqqorluttuliorfiunngitsumi aammalu nunap tunniussinnaasai aallaavigalugit pisuussutsinik peqqinnartumik atuineq nunarsuarmi anguniagassanut pingaartunut ilaasusut pillugit.

Nunat avannarliit suleqatigineqat atorsinnaavarput, tassuuna anguniakkat anguniarnerini nunanat avannarliit suleqatiginerini sunniuteqaqataanissamut sungiusarnerit ingerlanneqarsinnaapput, taamatullu Nunani Avannarlerni oqaloqateqarnikkut isumassarsiorfittut atorsinnaavarput, taamaalilluta nammineq nunagisatsinni suliaqarnitsinni atorsinnaassallutigut.

Februarimi nunani avannarlerni ministerit siunnersuisooqatigiivisa allatseqarfiata Namminersorlutik Oqartussat nunanut allanut immikkoortortaqarfia suleqatigalugu nuummi ataatsimiinneq ornigarluarneqartoq aaqjissuuppaa, tassani inuit peqatigiiffinneersut, kattuffinneersut, namminersorlutik oqartussaneersut ilisimatusarfimmeersullu sammisassatut pilersaarutissami tulliuuttumi suut sammineqarsinnaasut oqallisigaat. Tamanna maanna sammisassatut pilersaarummik Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivinut saqqummiunneqartussamik kinguneqarpoq. Sammisassatut pilersaarut sisamanik qitiutillugit sammisaqarfinnik imaqarpoq. Taanna issittormiut **kulturiat** aallaavigalugu issittumi innuttaasut **inuuniarnermikkut** atugaannik, **avatangiisitigut** aamma **aningaasaqarnikkut** pissutsinik samminippoq. Nutaartaralugu sammisassatut pilersaarutip immikkoortui ataasiakkaat FN-p 2030-mut atasinnaassuseqarnermut anguniagaasa 17-t ilaannut ersarissunik innersuussinernik imaqarput, taakku sammisassatut pilersaarummi immikkoortumi pineqartumut atatillugu suliaralugit sammineqassapput.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa ataanni issittoq pillugu suleqatigiissutissatut ingerlatassaq uatsinnut periarfissivoq ministerit siunnersuisooqatigiivini tamani issittoq pillugu apeqqutinik oqaluuseqartarnissamut. Tamanga misilittakkat takutippaat, suliat Nunat avannarliit ataatsimoorlutik piareersarsimasaat, periarfissaqarluartartut Issittoq pillugu Siunnersuisooqatigiit sulinerannik sunniinissamut.

Aammattaaq suliniutinut kalaallit kattuffiisa aamma ilinniarfiisa il.il. peqataaffigisinnasaannut periarfissat annertoqaat, neriuutigaaralu taamaaliornikkut pilersaarusionormi tulliuuttumi angusat pitsaasut amerlasuut anguneqarsinnaassasut. Uatsinnut maani Kalaallit Nunaanniittunut, aammali Issittup ilaani ikinngutitsinnut.

Katersuunnissami tullermi aammattaaq saqqummiunneqassaaq ministerit siunnersuisooqatigiivisa suliaat "Generation 2030", taanna tassaavoq nunat avannarliit FN-p 2030-mut anguniagaanut naammassinninnissamut suliniutissatut pilersaarutaat. Pilersaarutip taassuma ersersippaa Nunani Avannarlerni suut suleqatigiissutigalugit pingaartillugit iliuuseqarfigineqarniarnersut. Taanna aamma tamatta immikkut nunagisatsinni suliniarnitsinnut isumassar-sivittut atorneqarsinnaavoq.

Sammisaqarfik alla nunat avannarliit suleqatigiinneranni annertusiartuinnartumik pingaaruteqalersussatut naatsorsuutigisinnasaarput tassaavoq killeqarfinni akimmisaarutininik pigiinarusunnigisanik atorunnaarsitsiniarluni suliniarneq. Taavalu aamma tamanna peqatigalugu nutaanik takkuttoqarnissaa pinaveersimatinniarneqassalluni.

Generalsekretærip nunat avannarliit statsministeriisa Helsingfors-imi katersuunnermut atatillugu ataatsimiinneranni nalunaarussiaq saqqummiutissavaa suliniarnikkut periarfissat suut takusinnaasani pillugit, sulisoqarnermi illuatungeriit peqataatinnerisigut killeqarfinni akimmisaarutit suliarisamut aalajangersimasumut imaluunniit suliffeqarfinnut aalajangersimasunut attuumassuteqartut atorunnaarsinniarnerninut tunngatillugu. Killeqarfinni akimmisaarutit akornusiisartut, Nunani Avannarlerni killilersugaanngitsumik niuernerup ineriartorsinnaaneranut.

Kalaallit Nunaanni attaveqatigiiffimmik Hallo Norden-mut NAPA-miittumut atasumik pilersitsisoqarsimavoq, taamaammat isumaqarpunga, piareersimalluartugut ajornartorsiutit takkussinnaasut saqqummiuttarnissaannut. Tamatuma kingorna qanoq iliortoqarnissaanik aalajangiisoqartassaaq.

Soorlu eqqaamaneqassasoq siorna maani nunatsinni naalackersuisut allanngornerat pissutigalugu Naalackersuisut Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa København-imi kater-suunneranni sinniisuutitaqanngimmata. Tassani Savalimmiormiut Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivini aamma Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini tamakkii-sumik ilaasortaalernissaminut qinnuteqaat saqqummiuppaat. Qinnuteqaat soorlu ilisimaneqartutut Danmark-imit nunanilu avannarlerni nunanit annernit itigartinneqarpoq, kisian-nili Danmark-ip nalunaarutigaa Savalimmiormiut suleqatigalugit allagaliortoqassasoq allatut iliorluni Savalimmiut kissaataat qanillattorneqarsinnaanersoq Tunngaviusumik Inatsisip aamma Helsingfors-imi isumaqatigiissutit atuuttut sinaakkutaasa iluanni.

Maajip qaammataani Åland-imioq suleqatigalu savalimmiumit suleqatigiinnermut ministereqatitsinnit Savalimmiunut qaaqquneqarpugut, tassanilu neriuutigisimavara sunik tigussasunik paasissutissanik nutaanik danskit – savalimmiormiut tungaannit pissarsinissarput naatsorsuutigisinnaaneripput. Kisiannili erserpoq suliamut tunngasunik nutaarsiassaqaanngitsoq, aamma suleqatima danskisup Karen Ellemann-ip nuummut aggustusimi tikeraarnerani paasinarsaasoqanngilaq, suliami matumani suut naatsorsuutigisinnaanerigut pillugit, kisianni immaq sapaatip akunnerata tulliani katersuunnermi nutaarsiassamik tusagaqarumaar-pugut.

Katersuunnermi – suleqatigiinnermut ministereqatikka sinnerlugit – Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa meeqqat inuusuttullu pillugit periusissiamik sulinerat pillugu nassuaammik saqqummiussiumasimavunga. Nassuiaammi periusissiami 2016-mi aallartittumi piffissami siullermi sulineq allaaserineqarpoq.

Nassuiaammi pineqarput aqqissuussinerit meeqqanut inuusuttunullu attuumassuteqartut ministerit siunnersuisooqatigiivini assigiinngitsuni ingerlanneqartut. Aqqissuussinerit tamakku suliniutit Suleqatigiinnermut ministerit NORDBUK (Nordisk Børne- og Ungdomskomite) aqutugalugu ingerlataat tapersersussavai, taamaalilluni nalinginnaasumik periusissiaq atulersinneqalersinnaalissaaq.

Naalackersuisut Nunat Avannarliit pillugit Nassuiaataannik saqqummiinera naggaserlugu uanga nammineq susassaqaarfanni – peqqinnissaqaarfimmi suliaq immikkut oqaaseqarfigisavara. Suliap takutippaa nunat avannarliit suleqatigiinnerat uagut innuttatsinnut qanoq pingaartiginersoq.

Soorlu nassuiaammi allaaserineqarsimasoq nakorsaatinik nalunaaqutsersuisarnermut malittarisassat nutaat atorneqalissapput. Tamanna aamma EU-p iluani suliaralugu sammineqarpoq, EU/EØS-milu nunat avannarliit tamarmik malittarisassat aalajangiunneqartut malittussaavaat, tassami nunat tamakku ammasumik niuerfiup iluaniimmata. Malittarisassat nutaat aamma Island-imut Savalimmiunullu annertuunik ajornartorsiortitsisinaapput. Matumani nunat avannarliit suleqatigiinneranni peqataanerput atorparput nunani avannarlerni angussat pilersinniarlugit, tamakku nunani ataasiakkaani atorneqarsinnaasariaqassapput aammalu siunissami EU-mi angusassatut pilersinniakkani ilaalersinnaallutik.

Taama oqaaseqarlunga ullumi inimi maani pitsaasumik oqallinnissaq qilanaaraara.